

Produkcja żywca króliczego

Leszek Antoni Gacek

*Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego,
Chorzelów Sp. z o.o., 39-331 Chorzelów*

Produkcja żywca króliczego rządzi się nieco innymi prawami niż powszechnie pojmowana hodowla królików. Zasadniczą różnicą, oprócz skali produkcji, jest konieczność prowadzenia maksymalnie intensywnego rozrodu. Podstawą powodzenia jest uzyskiwanie od 90 do 100 kg sprzedanych królików od jednej samicy w roku. Przykładowo, od 100 samic musimy w skali roku sprzedać 10 t królików. Przy średniej masie ciała sprzedawanego zwierzęcia w wysokości 2,6 kg odpowiada to ponad 38 sztukom od samicy. Używając słowa samica należałoby się jednak posługiwać w tego rodzaju produkcji bardziej precyzyjnym określeniem, a mianowicie pojęciem – stanowisko wykotowe. Przy intensywnym systemie rozrodu będziemy wymagali od samic wykotów następujących co 1,5 miesiąca.

Jest to założenie teoretyczne, ponieważ spodziewane efekty mogą wystąpić jedynie przy 100% zapłodnień. W praktyce hodowlanej taki poziom skuteczności zapłodnień nie jest możliwy do osiągnięcia i w sprzyjających warunkach mieści się w przedziale 70–90%. Zależy to od warunków termicznych pomieszczenia, ilości światła, pory roku, stanu zdrowotności stada, wartości genetycznej samic, sumienności hodowcy w przestrzeganiu terminów kryć i wielu innych czynników. Oprócz intensywnego rozrodu, czynnikiem decydującym o powodzeniu w produkcji żywca jest racjonalna gospodarka paszą granulowaną odpowiedniej jakości i zapewnienie zwierzętom odpowiednich parametrów zoohigienicznych w pomieszczeniach produkcyjnych. Wszelkie straty wynikające z niskiej płodności i plenności samic, upadków kró-

licząt w okresie odchowu oraz w okresie tuczu ograniczają skalę produkcji i zwiększają jednostkowe zużycie paszy.

Niebagatelną rzeczą jest również problem organizacji produkcji, zarówno w skali danego gospodarstwa, jak i w najbliższym regionie. Istnieje szereg codziennych czynności, niezbędnych do wykonania na fermie, których nie można pod żadnym pozorem pominąć. Regularne rozdawanie paszy, zawsze o tych samych porach i w ściśle określonej ilości, przegląd gniazd wykotowych, a zwłaszcza krycie samic i sprawdzanie kotności – to prace, które muszą być wykonywane codziennie. Z tego powodu wydaje się rozsądne prowadzenie fermy systemem rodzinnym, umożliwiającym terminowe i sumienne wykonywanie prac przez poszczególnych członków rodziny. Regionalne organizowanie się hodowców w grupy, mniej lub bardziej formalne, pozwoli z kolei na zmniejszanie kosztów stałych związanych z transportem paszy i żywca. Kupowanie od producenta dużych ilości granulatu (dla kilku odbiorców) może być argumentem do występowania o zmniejszenie ceny i stosowania upustów. Z drugiej strony, dostarczanie do ubojni żywca króliczego w dużych partiach, wyrównanego wagowo i zgodnie z ustalonym, na podstawie produktywności stad, planem umożliwi uzyskiwanie wyższych cen skupu w porównaniu do skupu przypadkowego i okazjonalnego. Istnieje obecnie kilka form zrzeszania się hodowców. Mogą to być grupy producenckie, stowarzyszenia lub podpisywanie umów kontraktacyjnych z komercyjnymi firmami zajmującymi się komplectacją ferm króliczych i organizacją produkcji. W procesie sto-

warzyszenia się powinny aktywnie uczestniczyć ośrodki doradztwa rolniczego, izby rolnicze oraz służby rolne administracji państwowej i do nich należy zwracać się o pomoc i radę.

Przedstawione w informacjach ogólnych zalecenia dotyczące produkcji żywca zostaną, zgodnie z zapowiedzią, szczegółowo omówione.

Krycie samic

Krycie samic powinno być przeprowadzone najpóźniej 10 do 14 dni po poprzednim wykocie. Samica koci się w 30–32 dniu po skutecznym pokryciu przez samca. Termin wykotu może przypaść na różne godziny w ciągu doby. Kilka dni przed planowanym wykotem należy umożliwić jej wykonanie gniazda we wstawionej skrzynce wykotowej lub w ściółce (w systemie boksowym). Prawidłowo przygotowane gniazdo wyścielone jest sierścią wyskubaną przez samicę z okolic brzucha. Jeżeli samica nie wyścieli gniazda, co zdarza się często u rodzących po raz pierwszy, hodowca powinien samodzielnie wyskubać jej trochę sierści i otulić nią wykocone króliczeta.

Po 24 godzinach od wykotu należy dokonać przeglądu gniazda, policzyć ilość urodzonych żywych i martwych królicząt oraz wykonać stosowne zapisy w karcie klatkowej samicy oraz w dokumentacji hodowlanej. Martwe króliki należy bezwzględnie usunąć z gniazda. Jeżeli cały miot okaże się martwy (wykot poza gniazdem i wychłodzenie młodych, zagniecenie itp.) samicę należy dopuścić do samca po upływie 48 godzin. Taki sam termin ponownego krycia stosujemy w przypadku miotu liczącego 3–4 żywe króliczeta. Przy większej ilości samic kocących się w tym samym terminie, w przedziale 2–3 dni, należy przeprowadzać pomiędzy samicami standaryzację miotów do 8 sztuk. Króliczeta dobrze karmione przez samice są różowe i nie mają pomarszczonej skóry. Samice, które źle karmią, powinny mieć pozostawianą do odchowania mniejszą ilość młodych. Króliczeta pochodzące ze standaryzowanych miotów, ze względu na nieznaną pochodzenie nie nadają się do remontu stada produkcyjnego. Mioty liczące 3–4 sztuki uzupełniamy króliczętami z miotów liczących ponad 8 sztuk.

Pierwsze krycie samic po wykocie możemy przeprowadzać (przy miotach standaryzo-

wanych) już od 7. dnia, a następnie kontynuujemy krycia do dnia 14. Intensywność kryć zależy od ilości posiadanych samców. Po pierwszym kryciu, przeprowadzonym w 7. dniu, następne należy przeprowadzić w dniach 10. i 14. Krycie samicy po włożeniu do klatki samca będzie przebiegało naturalnie, jeżeli będzie ona chętna przyjąć samca lub będziemy musieli pomóc poprzez przytrzymanie jej, aby nie uciekała przed samcem. Jeżeli samiec po pierwszym udanym skoku w przeciągu kilku minut wyraża ochotę na oddanie skoku następnego i interesuje się samicą, należy mu na to pozwolić i takie krycie odnotowujemy jako jednorazowe. Dla uzyskania pewności co do skuteczności pokrycia powtarzamy je tym samym samcem po upływie 12 do 24 godzin. Intensywność eksploatacji samca zależy od skuteczności jego kryć, możliwej do oceny na podstawie dokumentacji hodowlanej, kondycji i chęci do krycia. Przyjmuje się, że dobry samiec może kryć dwa razy dziennie przez 4 dni, a następnie należy dać mu jeden dzień odpoczynku. Jeżeli samiec odda dwa skoki na samicę jeden po drugim przyjmujemy to jako jednorazowe krycie.

Posługując się zapisanymi datami przeprowadzanych kryć, sprawdzamy kotność po upływie 14 dni od daty krycia. Po nabraniu wprawy można sprawdzać kotność nawet po upływie 10 dni od daty krycia. Przeszkodą, zarówno w sprawdzaniu kotności, jak i w skuteczności kryć jest zatucie samicy i należy go bezwzględnie unikać poprzez racjonalną gospodarkę paszą. Stwierdzenie obecności płodów odnotowujemy w karcie klatkowej samicy oraz w dokumentacji hodowlanej. Zapisy te pozwolą na ocenę umiejętności i skuteczności sprawdzania kotności, a także na wychwycenie przypadków resorpcji płodów w drugiej połowie kotności oraz przypadków poronień, co jest niezbędne do monitorowania stanu zdrowia stada. Wątpliwości co do kotności samicy należy rozstrzygać zawsze w kierunku braku zapłodnienia. Lepiej samicę pokryć ponownie niż dopuścić do wydłużenia okresu międzypłodowego. Ponowne krycie samicy już kotnej nie powinno doprowadzić do poronienia, jeżeli będzie prowadzone w spokojny sposób, bez gwałtownego manewrowania samicą przez hodowcę. Zasada delikatnego obchodzenia się ze zwierzętami powinna jednak obowiązywać bez względu na okoliczności.

Racjonalne żywienie

Dawka granulatu powinna być dokładnie odmierzona, aby nie przekraczać ustalonych ilości, a jednocześnie zapewnić królikom niezbędną ilość paszy. Racjonalne rozdawanie paszy jest czynnikiem decydującym o ekonomiczności przedsięwzięcia. Królikom należy zapewnić niezbędną ilość granulatu, przy stałym dostępie do wody. Umożliwi to uzyskanie odpowiednich przyrostów wagowych w okresie tuczu oraz pokrycie zapotrzebowania na składniki odżywcze w okresie różnych stanów fizjologicznych u zwierząt dorosłych. Ilość rozdawanej karmy w stadzie królików dorosłych jest bardzo zróżnicowana i waha się od dawki około 120 g dla samców i samic nie kotnych do 600 g dla samic odchowujących młode w końcowym okresie odchowu z licznych miotów.

Ze względu na zachowanie samców, polegające na częstym znaczeniu klatki i jej okolic moczem, należy zwracać uwagę na czystość karmideł. Zabrudzona i zamoczona karma jest następnie wygrzebywana lub nie zjadana, co powoduje jej marnowanie. Karmienie samic uzależnione jest od ich stanu fizjologicznego. Samice nie kotne oraz w pierwszej połowie kotności powinny otrzymywać około 120 do 150 g granulatu dziennie, podzielonego na dwie równe dawki rozdawane co 12 godzin.

Przeprowadzane okresowe ważenia samic pozwalają na określenie stanu, w jakim się one znajdują. Nieznaczne przybieranie na wadze, związane z ciążą, jest uzasadnione, natomiast przyrost masy ciała związany z otluszczeniem jest niedopuszczalny. Samice mające tendencję do zatuczania się, mają słabsze efekty rozrodu i w takiej sytuacji można ¼ dawki pokarmowej zastąpić sianem, oczywiście w proporcjach wagowych a nie objętościowych. Samice karmiące, odchowujące młode i jednocześnie kotne wymagają zwiększonych dawek pokarmowych (300 g dziennie i więcej). Jeżeli króliczka po wykocie nie są dokarmiane, co widać po słabym tempie ich wzrostu i pomarszczonej skórze, to oprócz zwiększenia dawki granulatu można spróbować podawać samicom czystą, nie zepsutą marchew jako uzupełnienie dawki pokarmowej. Ilość marchwi podawanej samicom nie powinna być większa objętościowo niż kciuk dorosłego człowieka. Jest to jednak rozwiązanie

ostateczne; jakość stosowanego granulatu powinna gwarantować zaopatrzenie organizmu samicy we wszystkie niezbędne składniki.

Stosowany granulak powinien pochodzić z pewnego źródła, być wysokiej i sprawdzonej jakości; zawsze powinna też istnieć możliwość przeprowadzenia badań jego jakości. Przy dostawie do hodowcy kolejnych partii granulatu powinny być pobierane, w sposób profesjonalny, próbki w celu dochodzenia ewentualnych rozszczeń związanych ze stratami wynikającymi z jego jakości. Niedopuszczalne jest stosowanie pasz nieświeżych, zapleśniałych lub nieznanego pochodzenia. Nie jest konieczne codzienne ważenie rozdawanego granulatu. Wystarczy znać wagę granulatu mieszczącego się do naczynia, przy pomocy którego rozdajemy paszę.

Okresowe ważenie królików

Należy przeprowadzać okresowe ważenia wybranych zwierząt w okresie tuczu w celu określenia tempa przyrostu masy ciała. Bardzo dobre efekty u królików tuczonych daje dwukrotne w ciągu dnia karmienie zwierząt dawką pokarmową podzieloną na dwie części. Zwierzęta karmimy w odstępach 12-godzinnych. Ilość rozdawanego granulatu na jedną sztukę zależy od wieku królików i od warunków termicznych panujących w pomieszczeniach hodowlanych. Zwiększona wilgotność powietrza poprzez nadmierne ochładzanie organizmu również ma wpływ na ilość zużytej karmy. Założenia technologiczne produkcji żywca króliczego, w oparciu o biologię i specyfikę rasową, zakładają średnią dzienną dawkę pokarmową na jednego królika na poziomie 120 g. Ilość ta jest mniejsza na początku okresu tuczu (około 100 g), kiedy zwierzęta w wieku około 35 dni ważą średnio po 600 g, a następnie rośnie do wartości 150 g na sztukę i więcej przy masie ciała królików 2500 g w wieku 90 dni.

Sumienne rozdawanie karmy musi być uzupełnione o rejestrowanie jej zużycia i okresowe ważenie królików tuczonych w celu określenia ich tempa wzrostu. Średnie, dzienne przyrosty masy ciała królików powinny sięgać 30 g na sztukę i tak należy rozdawać paszę, aby te przyrosty uzyskać. Nie należy jednak stosować nadmiernych dawek pokarmowych, ponieważ

króliki nie są w stanie wykorzystać całej zadanej paszy i będą ją marnowały. Straty paszy mogą następować poprzez jej wygrzebywanie z karmideł albo poprzez nadmierne zjadanie. Królik nie ma ruchów perystaltycznych jelit i przesuwanie treści w przewodzie pokarmowym odbywa się mechanicznie przez pobieraną karmę. Częste pobieranie nadmiernych ilości granulatu może spowodować szybsze przesuwanie go w przewodzie pokarmowym, zanim zostanie on rozłożony i przyswojony przez organizm. Z wyliczeń wynika, że za cały okres tuczu, trwający po odsadzeniu 60 dni, królik powinien zużyć do 7 kg granulatu i uzyskać 2,5–2,6 kg masy ciała.

Wybór rasy i dokumentacja hodowlana

Do produkcji żywca trzeba użyć odpowiedniej rasy i prowadzić dokumentację hodowlaną. W warunkach polskich najbardziej predysponowana do produkcji żywca króliczego jest rasa nowozelandzka biała ze względu na jej wskaźniki użytkowe i stosunkowo duże pogłowie, umożliwiające dokonywanie okresowego uzupełniania stada o osobniki nie spokrewnione. Bardzo dobre, albo nawet jeszcze lepsze niż przy rasie nowozelandzkiej białej wyniki produkcyjne uzyskuje się przy oparciu produkcji o króliki rasy termondzkiej białej. Rasa ta, jako mniej popularna, szybciej powoduje spokrewnienie zwierząt w stadzie, może być jednak używana jako element uszlachetniający stada królików nowozelandzkich.

Wszystkie zwierzęta w stadzie powinny posiadać karty umieszczone na klatkach, w których przebywają, zawierające podstawowe dane dotyczące ich rozrodu, pochodzenia i wag kontrolnych. Prowadzona dokumentacja pozwala na monitorowanie zarówno ilości zużywanego karmy, jak i na określanie tempa przyrostu masy ciała królików w okresie tuczu. Dokumentacja jest niezbędna do wybierania najlepszych zwierząt do remontu stada. Samice mające zastąpić swoje poprzedniczki w stadzie powinny charakteryzować się dobrym tempem wzrostu, pochodzić od samic regularnie i w terminach odchodzących liczne mioty. Samce przeznaczone do remontu stada muszą pochodzić od samców dających największy odsetek samic zakończonych oraz dających liczne mioty.

Szczepienia ochronne i kontrola stanu zdrowia zwierząt

Konieczne jest prowadzenie szczepień ochronnych oraz kontrola stanu zdrowia zwierząt przez lekarza weterynarii. Każda ferma produkcyjna powinna być objęta bieżącą kontrolą lekarza weterynarii, który będzie opracowywał zarówno program szczepień ochronnych, jak i innych zabiegów profilaktycznych.

Podstawowymi i najgroźniejszymi chorobami królików są myksomatoza i pomór królików. W celu ograniczenia możliwości zachorowania do minimum przeprowadzane są szczepienia ochronne. Króliki stada podstawowego, dorosłe powinny być szczepione jeden raz do roku, najlepiej wczesną wiosną, z zastosowaniem 1 ml Myxovacu w celu uodpornienia na myksomatozę oraz 1 ml Cunivacu uodporniającego na pomór króliczy. Szczepienia wykonujemy w odstępach 14-dniowych z zachowaniem zasad higieny. Króliki młode szczepimy na myksomatozę dawką 1 ml Myxovacu w trakcie odsadzania od samic w wieku minimum 4 tygodni, a następnie po 10–14 dniach doszczepiamy 0,5 ml Cunivacu w celu uodpornienia na pomór. W okresie, kiedy nie zachodzi podejrzenie występowania komarów, przenoszących myksomatozę, możemy zrezygnować ze szczepienia królików młodych przeciwko tej chorobie. Jeżeli jednak wiek królików wskazuje na to, że będą one jeszcze żyły w czasie istnienia zagrożenia, należy je zaszczepić.

Warunki środowiskowe i wyposażenie techniczne

Produkcję żywca króliczego należy prowadzić w odpowiednich warunkach środowiskowych i z dostatecznym wyposażeniem technicznym. Króliki są bardzo wrażliwe na przeciągi, co należy brać pod uwagę zarówno przy budowie klatek (szczelne dopasowanie ścian), jak i przy urządzeniu większych pomieszczeń, w których ustawia się klatki. Zwierzęta te są wrażliwe na wilgoć, dlatego ferma nie może być położona na terenie podmokłym, a klatki powinny być tak skonstruowane, aby zwierzęta miały zawsze sucho.

Pomieszczenia muszą zatem chronić nie

tylko przed opadami atmosferycznymi w przypadku klatek wolno stojących, ale także zapewnić odpowiedni odpływ moczu i swoją budową ułatwić hodowcy utrzymanie czystości – ważnej zarówno ze względu na zdrowie królików, jak również na jakość ich futra. Istotną sprawą jest ochrona królików przed szkodnikami, takimi jak szczury, myszy, łasice czy tchórze, które często czynią wiele szkód. Należy również pamiętać o zakładaniu moskitier w oknach w okresie miesięcy letnich, co zabezpiecza króliki przed muchami czy komarami przenoszącymi wiele schorzeń, w tym jedno z najgroźniejszych – myksomatozę.

Nowoczesne, towarowe metody produkcji królików wymagają określonych warunków mikroklimatycznych, które pozwolą na uzyskanie rentownych wskaźników użytkowości rozplodowej i tucznej. Głównymi czynnikami kształtującymi mikroklimat są: temperatura, wilgotność, światło oraz zawartość w powietrzu szkodliwych składników.

Temperatura

Króliki należą do zwierząt o ograniczonej termoregulacji, dlatego tak ważne jest zapewnienie im właściwej temperatury otoczenia. Są one szczególnie wrażliwe na wysokie temperatury, ponieważ nie pocą się, a nadmiar ciepła tracą przez zwiększenie częstotliwości oddychania. W wysokiej temperaturze króliki tracą apetyt, nie przyrastają, a nawet chudną. Przegrzanie królików w czasie transportu w upalny dzień może być powodem ich padnięć. Szczególnie niepożądane są zbyt wysokie temperatury (powyżej 25°C), w których prowadzi się intensywny tucz. Duża obsada zwierząt w pomieszczeniu powoduje wzrost wilgotności i temperatury otoczenia, wzrastają zagrożenia chorobowe, rozwijają się choroby skórne, zmniejszają przyrosty i pogarszają wyniki tuczu.

Optymalna temperatura w pomieszczeniach, w których prowadzony jest tucz młodych, powinna wynosić 14–18°C, w zależności od wieku królików. Przy odsadzaniu królików w 28. dniu wskazane jest utrzymanie przez okres 10 dni temperatury około 18°C. Dla nieco starszych królików wystarczy temperatura obniżona, około 14°C. Nie należy dopuszczać do spadków temperatury poniżej 10°C, ponieważ następuje w niej znaczne spowolnienie tempa przyrostu.

Temperatura w pomieszczeniu dla samic stada produkcyjnego powinna utrzymywać się w granicach 16–20°C. Wynika to z konieczności ochrony noworodków przed przeziębieniem. Temperatura w pomieszczeniach, zarówno dla stada podstawowego, jak i tuczonych młodzi, powinna być stała, bez wahań dobowych i sezonowych.

Utrzymywanie stałych temperatur w królicznicy wymaga stosowania urządzeń grzewczych. W warunkach krajowych najbardziej rozpowszechniony wydaje się być system centralnego ogrzewania. Coraz częściej spotyka się w kraju jednak system ogrzewania w postaci nadmuchu ciepłego powietrza. W tym celu w budynku umieszcza się perforowany rękaw foliowy lub metalowy pod stropem wzdłuż całego pomieszczenia. Wentylator tłoczy do rękawa ciepłe powietrze, które wydostaje się z niego przez otwory umieszczone z dołu i z boków. Otwory rozmieszczone są w różnych odległościach, na początku (bliżej wentylatora) są rzadkie, a zagęszczone w części końcowej rękawa. Średnica rękawów wynosi od 45 do 60 cm, w zależności od długości pomieszczenia. W okresie letnim rękaw ten może służyć jako urządzenie wentylacyjne do obniżenia temperatury w budynku.

Światło

Jest ono ważnym czynnikiem wpływającym na użytkowość rozrodczą królików oraz na wyniki tuczu. Rozróżniamy oświetlenie: naturalne, sztuczne i kombinowane. W budynkach dla stada podstawowego, w tzw. sektorze rozplodu, powinny być okna, a więc jest tam oświetlenie naturalne, które powinno być uzupełniane w okresie jesieni, zimy i wiosny oświetleniem sztucznym. W budynkach ferm towarowych nie ma okien, musi więc być sztuczne oświetlenie. Najlepsze wyniki uzyskuje się stosując tzw. świetlówki, dające niebieski i żółty kolor światła, zbliżony do światła dziennego. Przy oświetleniu budynków produkcyjnych istotne znaczenie ma długość dnia świetlnego, a także natężenie światła. W literaturze podaje się różne ich wartości. Najkorzystniejsze efekty w tuczu młodych królików uzyskuje się stosując 12–14-godzinny dzień świetlny, przy natężeniu światła w wysokości 25 luksów. Dla stada reprodukcyjnego długość dnia świetlnego powinna wynosić 14–16 godzin, a natężenie światła 50 luksów.

Wentylacja

Wentylacja reguluje wilgotność w króliczarni, usuwa zużyte powietrze z zawartymi w nim szkodliwymi gazami i doprowadza świeże powietrze. Może być naturalna lub mechaniczna. Wentylacja naturalna działa przy odpowiedniej różnicy temperatur i ciśnień na zewnątrz i wewnątrz budynku. Sprawność jej zależy głównie od ilości ciepła wytworzonego przez znajdujące się w pomieszczeniu zwierzęta. W najniższych temperaturach zewnętrznych wentylacja działa na zasadach grawitacji, czyli różnicy masy ciepłego, lekkiego powietrza i ciężkiego zimnego. Wymiana powietrza odbywa się przez odpowiednio otwarte kanały wyciągowe i otwory nawiewne. Wiatr, poruszający wywietrzniki, dodatkowo zwiększa wydajność kanałów wyciągowych. W wyższych temperaturach zewnętrznych wentylacja odbywa się przy pełnym przełocie kanałów wyciągowych i otworów nawiewnych, z ewentualnym dodatkowym otwieraniem okien. Kiedy temperatury są bardzo wysokie, oprócz otwartej wentylacji przewodowej konieczne jest otwieranie wszystkich okien, a nawet drzwi. Wymiana powietrza odbywa się wtedy na zasadzie różnicy ciśnień powietrza wewnętrznego o wysokiej zawartości pary wodnej i suchego powietrza zewnętrznego.

Wentylacja wymuszona (mechaniczna) polega na wymianie powietrza w budynku za pomocą wentylatorów napędzanych silnikami elektrycznymi. Wentylację mechaniczną stosuje się wyłącznie w dużych pomieszczeniach. Jest ona bardzo kosztowna i musi być sterowana automatycznie przez odpowiednie czujniki-termostaty. Nadmiar pary wodnej i szkodliwych gazów usuwa się przez system wentylacji. Urządzenia wentylacyjne muszą być tak skonstruowane, aby szybkość przepływu powietrza wynosiła od 0,20 m/s do 0,25 m/s. Większa szybkość

przepływu powietrza powoduje przeciągi i może doprowadzić do przeziębień u królików.

A oto wskaźniki techniczne decydujące o właściwej wentylacji pomieszczenia w zależności od pory roku:

- wentylacja zimą 0,5–0,6 m³/1 kg masy ciała/h; latem: 2,5–4 m³/1 kg masy ciała/h;
- wymiana powietrza 0,8 m³ (zimą) do 6 m³ (latem) /1 h;
- szybkość przepływu powietrza 0,1 m/s zimą; 0,4 m/s latem;
- odległość zwierząt od wlotu powietrza minimum 1,5 m, zalecane od 1,8 do 3,0 m.

Wiadomości końcowe

Produkcja żywca króliczego, jak i hodowla królików na własne potrzeby, powinna się odbywać zgodnie z przepisami Ustawy nr 774 z dnia 20 sierpnia 1997 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich oraz zgodnie z Ustawą nr 724 z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt. Dodatkowo, produkcja żywca króliczego powinna być zgodna z przepisami dotyczącymi prowadzenia działalności gospodarczej i przepisami dotyczącymi działań specjalnych produkcji rolnej.

Obowiązujące obecnie wymiary klatek, zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 (Dz.U. nr 116, poz 778), są następujące:

Rasy	Długość (m)	Szerokość (m)	Wysokość (m)
Duże (powyżej 6 kg)	0,8	0,45	0,43
Średnie (2,5–6,0kg)	0,6	0,38	0,32
Małe (do 2,5 kg)	0,45	0,38	0,28

Literatura

Bielanski P., Niedźwiadek S., Zajac J. (1996). Nowoczesny chów królików. Wyd. Fundacja „Rozwój SGGW”, Warszawa.

Gacek L. (1982). Rozród królików w aspekcie etologicznym. Hod. Drob. Inw., 2: 4–6.

Gacek L. (2000). Etologia królika w warunkach fer-

my przemysłowej. Biul. Inf. IZ, 38, 3: 81–90.

Gacek L. (2000). Czy warto hodować króliki. Biuletyn Informacyjno-Handlowy WODR Boguchwała, 5 (146): 18–19.

Gacek L. (2001). Produkcja żywca króliczego szansą dla bezrobotnych. Prz. Hod., 10: 27–28.

- Gacek L., Barabas B. (1996). Preparaty mlekoza-
stępce w dokarmianiu królików w okresie odchowu.
Zesz. Nauk. AR Kraków, 313, 31: 81–83.
- Gacek L., Fijał J. (1999). Zasady hodowli królików.
Wyd. WODR, Boguchwała.
- Gacek L., Fijał J. (2000). Zróżnicowanie masy ciała
królików nowozelandzkich białych w okresie tuczu
w zależności od systemu żywienia w okresie okołod-
sadzeniowym. Roczn. Nauk. Zoot., Supl., 8: 130–133.
- Knorr F., Wenzel U. (1988). Choroby królików.
PWRiL, Warszawa.
- Kopański R. (1977). Podstawy przemysłowej pro-
dukcji królików. PWRiL, Warszawa.
- Kopański R. (1980). Racjonalny chów królików.
PWRiL, Warszawa.
- Króliki (kwartalnik – prenumerata u autora artykułu).
- Łabecka S. (1990). Wyniki wzrostu młodych króli-
ków rzeźnych trzech ras i ich krzyżówek. Roczn. Na-
uk. Zoot., 17, 1–2: 41–52.
- Niedźwiadek S. (1983). Określenie przydatności do
produkcji towarowej królików ras średnich w oparciu
o metodę kompleksowej oceny wartości użytkowej.
Wyd. własne IZ, Balice.
- Niedźwiadek S. (1984). Zasady hodowli królików.
PWRiL, Warszawa.
- Piórkowska M., Niedźwiadek S., Dudziuk W., Sikora
M. (1992). Wpływ restrykcyjnego żywienia samic na ich
użytkowość rozplodową. Roczn. Nauk. Zoot., 19: 2–4.

PRODUCTION OF LIVE RABBITS

Summary

Production of live rabbits is governed by slightly different principles than what is considered to be normal rabbit production. Other than scale, the principal difference is the need to maximize reproduction. The success is based on obtaining 90-100 kg of rabbits sold per doe per year.

For live rabbit production, appropriate breeds have to be used and breeding records kept under specific environmental conditions using adequate technical equipment. Vaccinations have to be carried out and the health status of animals must be inspected by veterinarians. In addition to intensive breeding, the success of live rabbit production is determined by efficient management of pelleted feeds of adequate quality and provision of proper hygiene standards in production facilities.

An equally important issue is the organization of production, both on the farm and in the nearest area. The regional organization of breeders into more or less formal groups will reduce the fixed costs associated with transport of feeds and live animals.

An active part in the affiliation process should be taken by agricultural extension centres, chambers of agriculture and agricultural services of the state administration, which should be turned to for help and advice.

Królik rasy Angora
Angora rabbit
(fot. D. Kowalska)